

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av rapporten Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – för tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3)

Er beteckning: LI2023/01786

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar utredningens initiativ att utvärdera och diskutera statens ansvar för det svenska flygplatssystemet i syfte att främja både tillgänglighet och beredskap. Utredningen ger en överskådlig bild av flygplatssystemets funktion och tillgängligheten för resor till Stockholm inom landet. Då tillgängligheten för det interregionala resandet för befolkningen i Östergötland är god, enligt de kriterier som ställs i både den remitterade utredningen och Trafikverkets nuvarande kriterier, kommer Länsstyrelsen Östergötlands yttrande i huvudsak beröra förslagen som ombesörjer inriktningen att stärka Sveriges beredskap och totalförsvaret.

Miljö och klimat

Det är positivt att utredningen betonar vikten av aktivt hållbarhetsarbete för att minska klimat- och miljöpåverkan. Bland annat genom förslaget att icke statliga flygplatser som lyfter statligt stöd ska verka för tillgänglig kollektivtrafik till och från flygplatsen. Samt, att det även ska finnas en beslutad handlingsplan som tillser att en fossilfri flygplatsverksamheten kan bedrivas av aktören.

Länsstyrelsen vill belysa vikten av miljöprovning i sammanhanget och ser därav behov av ytterligare analys kring att de föreslagna beredskapsflygplatsernas miljötillstånd tillåter den luftfart som krävs utanför ordinarie öppettider.

Utredningens förslag gällande att se över en anpassad provning utifrån miljöbalken för att harmonisera denna med hänsyn till betydelsen av beredskap och totalförsvarets behov är positivt.

Utökat nät med beredskapsflygplatser, principer och villkor för stöd

Länsstyrelsen stödjer förslaget att utöka antalet beredskapsflygplatser från dagens 27 som avser de tio ordinarie samt 17 temporära, till 33 beredskapsflygplatser. Förslaget innebär en ökad geografisk spridning av flygplatser med beredskapsförmåga i hela landet vilket ökar redundansen i systemet. Förslaget tar även erfarenheter från pandemin i beaktande vilken klargjorde behovet och tillgängligheten till samhällsviktiga flygtransporter.

Länsstyrelsen håller med om att ett utpekande av beredskapsflygplatser och reservflygplatser i förordningsform troligtvis skulle innebära en stabilare och mer robust modell för flygplatshållaren. Samtidigt som det stärker beredskapen i systemet på långsikt. Ett utpekande i förordningsform bör därför analyseras vidare.

Länsstyrelsen vill även framhålla vikten av att beredskapsavtal för flygplatserna bör tecknas med en större långsiktighet jämfört med dagens avtal. Länsstyrelsen ställer sig därför bakom och ser positivt på utredningens förslag om att beredskapsavtal för flygplatser bör bli mer långsiktiga och tecknas med sex till tolv månaders framförhållning och gälla i minst fem år. En sådan förändring skulle inte bara gynna förutsägbarheten för flygplatshållaren, utan även beredskapssystemet i helhet då förväntningar och ansvar aktörer emellan blir tydligare och mer förutsägbara. Detta är ett bra alternativ om ett utpekande i förordning inte är möjlig.

Totalförsvarets behov och sammanhang behöver inkluderas och klargöras i systemet av beredskapsflygplatser. För att nå en långsiktighet i denna fråga både gällande Försvarmaktens behov som annan verksamhet inom det civila försvaret behöver en bredare samverkan initieras. Förslagsvis omhändertas denna samverkan av Trafikverket i sin roll som sektorsansvarig myndighet för transportsektorn.

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag om ett villkorat stöd till beredskapsflygplatser för att säkerställa väsentliga funktioner och resursförsörjning är positivt. Detta bör även medföra att flygplatserna bör genomföra en beredskapsplanering i syfte att vidta förmågehöjande åtgärder som säkerställer en robust och redundant verksamhet, såväl under fredstida samhällsstörningar liksom under höjd beredskap.

Intentionen om att berörda flygplatser som håller beredskap ska genomföra krigsplacering av personal är god. Länsstyrelsen anser dock att detta villkor ska vidareutvecklas till att flygplatser som ingår i systemet för beredskapsflygplatser ska genomföra planering för att ha förmågan att organisera sin verksamhet i en krigsorganisation.

Krigsorganisationen skall se till hela verksamhetens behov inför och under höjd beredskap där krigsplacering av personal är en av flera beredskapsåtgärder. Frågan om att kravställa krigsplacering bör sålunda analyseras vidare för att ta behovet av krigsorganisation i beaktande och säkerställa att statens krav gentemot beredskapsflygplatser stärker samhällets totalförsvarsförmåga.

Permanent beredskapsflygplats i Östergötland

Länsstyrelsen har vid tidigare yttrande av Trafikverkets delrapport om beredskapsflygplatser (I2021/02082) lämnat synpunkter kring val av beredskapsflygplats i länet. Länsstyrelsen vill med anledning av denna utredning åter igen belysa att det krävs ytterligare analys och samverkan för att klargöra vilken av flygplatserna Linköping- Malmen och Linköping City Airport/ Linköpings flygplats som är bäst lämpad för att vara permanent beredskapsflygplats i länet.

Länsstyrelsen vill påtala att utnämmandet av permanenta beredskapsflygplatser inte kan grundas på antagandet om att Försvarsmaktens flygplatser per automatik är bäst lämpade. Dels bör totalförsvarsaspekter utredas ytterligare, dels att det inte alltid är självklart att civila skyddsmekanismer bör förläggas tillsammans med militärverksamhet.

Länsstyrelsen vill även påtala att det nya säkerhetspolitiska läget kan innebära större behov av flygplatsen på Malmen för Försvarsmaktens verksamheter. Linköping City Airport/ Linköpings flygplats bör därav betraktas som en lämplig kandidat att ta vidare i processen som ny permanent beredskapsflygplats. Det finns även vinster i att en flygplats som har ett ickestatligt ägande inkluderas i systemet då detta främjar utvecklingen av totalförsvaret på sikt. Samtidigt som totalförsvaret är en angelägenhet för hela samhället oavsett ägande.

Länsstyrelsen vill även lyfta att det under pandemin funnits två temporära beredskapsflygplatser i länet, Linköping City Airport/ Linköpings flygplats och Norrköping flygplats. Vid ett utökat system av beredskapsflygplatser är det viktigt att även flygplatser som inte innefattas i det permanenta beredskapssystemet ges förutsättningar att nyttjas i beredskapssyfte för att öka redundansen. Inte minst med anledning av att Norrköpings flygplats nyttjades i hög utsträckning under pandemin och var en av de fem flygplatser som nyttjades mest för samhällsviktigt flyg under pandemiåret 2021, vilket framgår av utredningsrapportens figur 6.5.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carl Fredrik Graf med beredskapshandläggare Jens Gottfredsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också biträdande försvarsdirektör Andreas Lundberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se